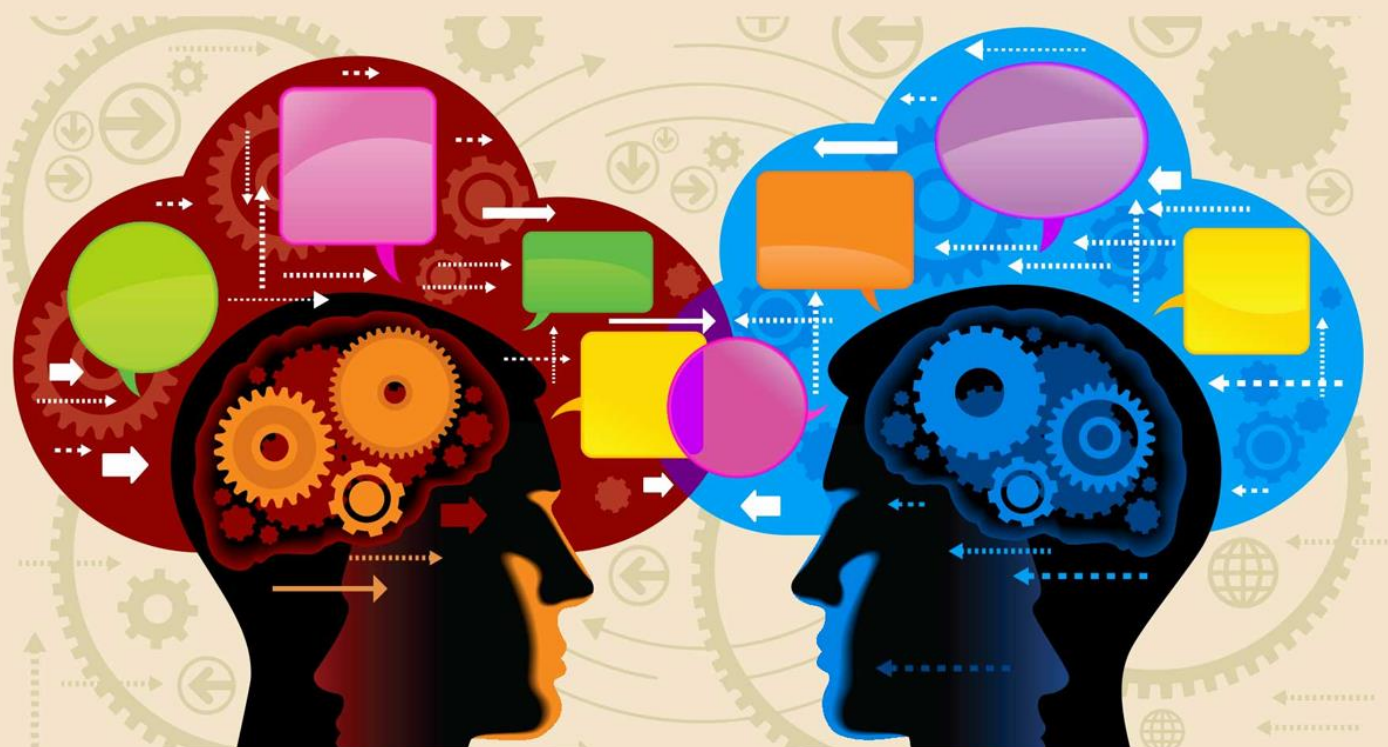

SCI-CONF.COM.UA

SCIENCE, SOCIETY, EDUCATION: TOPICAL ISSUES AND DEVELOPMENT PROSPECTS

**ABSTRACTS OF IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MARCH 16-17, 2020**

**KHARKIV
2020**

SCIENCE, SOCIETY, EDUCATION: TOPICAL ISSUES AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Abstracts of IV International Scientific and Practical Conference

Kharkiv, Ukraine

16-17 March 2020

Kharkiv, Ukraine

2020

2

UDC 001.1

BBK 29

The 4th International scientific and practical conference “Science, society, education: topical issues and development prospects” (March 16-17, 2020) SPC “Sci-conf.com.ua”, Kharkiv, Ukraine. 2020. 498 p.

ISBN 978-966-8219-83-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science, society, education: topical issues and development prospects. Abstracts of the 4th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kharkiv, Ukraine. 2020. Pp. 21-27. URL: <http://sci-conf.com.ua>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Editorial board

Velichko Ivan Pavlovich (Ukraine)
Velizar Pavlov, University of Ruse, Bulgaria
Vladan Holcner, University of Defence, Czech Republic
Haruo Inoue (Tokyo Metropolitan University)
Gurov Valeriy Ivanovich (Russia)
Bagramian Anna Georgievna (Ukraine)
Pliska Viktoriya Andriyvna (Ukraine)
Takumi Noguchi (Nagoya University)

Masahiro Sadakane (Hiroshima University)
Vincent Artero, France
Ljerka Cerovic, University of Rijeka, Croatia
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia
Marian Siminica, University of Craiova, Romania
Ben Hankamer, Australia
Grishko Vitaliy Ivanovich (Ukraine)
Nosik Alla Vadimovna (Ukraine)

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: kharkiv@sci-conf.com.ua

homepage: <http://sci-conf.com.ua>

©2020 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2020 Authors of the articles

АНАЛІЗ ВПЛИВУ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ ТА ПІДЖИВЛЕНЬ НА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Берднікова Олена Геннадіївна,

к.с.г. н, доцент,

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

м. Херсон, Україна

Вступ. Озима пшениця належить до числа найбільш цінних і високоврожайних зернових культур. Вона була і залишається провідною зерновою культурою в Україні. З її зерна виготовляють безліч продуктів харчування, головним з яких є хліб і хлібобулочні вироби. Від якості зерна залежить цінна пшениці, а значить і прибутки господарств від її реалізації. На жаль, останніми роками якість зерна пшениці не відповідає вимогам харчової промисловості, а тим більше вимогам світового ринку. Пшениця має низький вміст білка і клейковини. Майже половина зерна характеризується не високою якістю клейковини, а продовольчого зерна, яке придатне для продажу на світовому ринку, - усього 13-15%. Значно підвищувати прибутки господарств можна за рахунок вирощування високоякісного зерна.

Показники продуктивності пшениці озимої виступають у ролі кінцевих основних результатів впливу досліджуваних нами факторів: мінерального живлення, режиму зрошення та сорту. Звичайно формування зазначених та інших показників, що впливають на рівень урожайності та якості культури під впливом факторів протікає упродовж усієї вегетації рослин. Тому значну зацікавленість викликало питання: як досліджувані фактори у сукупності своїй у тому числі і залежно від особливостей погодних умов року в кінцевому підсумку позначаються на врожайності та якості зерна досліджуваних сортів пшениці озимої – Херсонська безоста та Одеська 267.

Мета роботи. На Півдні України землеробство ведеться в досить складних умовах недостатнього зволоження, де середньорічна кількість опадів становить 350-400 мм, що недостатньо для формування високопродуктивного

посіву пшениці. Часті посухи згубно впливають на формування повноцінного зерна основних сільськогосподарських культур. Важливим резервом збільшення виробництва зерна в посушливих районах є вирощування зерна пшениці озимої на зрошуваних землях. Штучне зволоження має бути спрямованим на оптимальне зволоження ґрунту, створення сприятливих умов для проростання насіння, одержання дружних сходів і нормального розвитку пшениці озимої в осінній період, але разом з тим ставить підвищені вимоги до технології її вирощування. На зрошуваних землях це досягається використанням оптимальних режимів зрошення. У зв'язку з цим ми проводили дослідження з сортами пшениці озимої на фоні двох розрахункових доз удобрення та двох водозберігаючих режимів зрошення.

Матеріали та методи. При визначенні рівня врожайності будь-якої сільськогосподарської культури важливо знати, які складові його формують, щоб можна було цілеспрямовано на них впливати. Вирощування зернових колосових культур це перш за все кількість стебел, у тому числі продуктивних колосків на одиниці площі, продуктивність колоса, маса 1000 зерен тощо. Ми дослідили особливості та закономірності їх формування під впливом факторів, що взято на дослідження. Встановлено, що за внесення добрив та на фоні сумісного проведення вологозарядкового і вегетаційних поливів кількість продуктивних колосів пшениці озимої на одиниці площі зростала (табл. 1).

Результати обговорень. На кількість утворених рослинами пшениці озимої пагонів і пізніше продуктивного колосся істотно впливали погодні умови років досліджень, а саме значно більше їх було у період вегетації 2008 та 2009 років, а найменше у посушливому 2007 році. Так, у посушливому 2007 році вихід зерна з одного колосу в усіх варіантах досліду був значно меншим порівняно 2008 роком табл.2. До того ж внесені добрива істотно збільшували цей показник. У 2007 році застосування розрахункової дози добрива на рівень урожайності 7,0 т/га сприяло зростанню його до 0,642 г проти 0,408 г без добрив на фоні вологозарядкового поливу та відповідно до 0,737 і 0,523 г вологозарядкового та вегетаційних поливів. За застосування більш високої дози

добрива, розрахованої на урожайність 9,0 т/га, маса зерна одного колосу порівняно з рівнем 7,0 т/га, навпаки, не зростала, а зменшилася. Звичайно ж це відбулося через нестачу вологи, адже кількість колосів на одиниці площі була дещо більшою, що спричинило формування більш щуплого зерна. Також слід зазначити істотну перевагу в цьому показникові сумісного проведення по фону вологозарядкового іще й вегетаційних поливів порівняно з лише вологозарядковим. Значно більшою мірою ефективність сумісного проведення поливів проявлена у посушливому 2007 році. Якщо у середньому по фактору удобрення на фоні вологозарядкового поливу у цьому році сорт пшениці озимої Херсонська безоста сформував 598 шт/м² продуктивних колосів, то за проведення вологозарядкового, і вегетаційних поливів – 675, а по сорту пшениці озимої Одеська 267 зазначені показники відповідно склали 630,3 та 704 шт/м².

Таблиця 1

Вплив фону живлення, режиму зрошення та сорту на кількість продуктивних колосів на період збирання врожаю, шт./ м²

Добрива (фактор С)	Сорт (фактор А)	Режим зрошення (фактор В) та роки досліджень					
		2007 р.		2008 р.		2009 р.	
		1	2	1	2	1	2
Без добрив	Херсонська безоста	510	606	602	658	577	598
	Одеська 267	501	699	623	657	591	620
Без добрив + Кристалон + Тенсо	Херсонська безоста	510	607	613	672	596	629
	Одеська 267	503	668	628	658	607	638
Розрахункова доза на врожайність 7,0 т/га	Херсонська безоста	626	712	718	782	678	731
	Одеська 267	700	714	765	810	723	775
Розрахункова доза на врожайність 7,0 т/га+ Кристалон + Тенсо	Херсонська безоста	621	713	743	772	740	777
	Одеська 267	701	712	767	830	751	794
Розрахункова доза на врожайність 9,0 т/га	Херсонська безоста	628	705	828	832	790	803
	Одеська 267	686	714	863	874	825	841

Розрахункова доза на врожайність 9,0 т/га + Кристалон + Тенсо	Херсонська безоста	691	707	841	838	838	849
	Одеська 267	691	715	862	862	848	858
НІР ₀₅	по фактору А	11,2		13,0		12,7	
	по фактору В	14,5		13,0		14,2	
	по фактору С	24,9		22,5		21,7	

Примітки: *) 1 – вологозарядковий полив

2 – вологозарядковий + вегетаційні поливи

Таблиця 2

Вплив досліджуваних факторів на натуру зерна пшениці озимої, г/л

Схема досліджу		Херсонська безоста			Одеська 267		
Режим зрошення	Добрива	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Вологозарядковий полив	Без добрив	751	746	743	740	720	734
	Без добрив + Кристалон + Тенсо	756	753	752	739	734	735
	Розрахункова доза на врожайність 7,0 т/га	749	746	742	736	728	690
	Розрахункова доза на врожайність 7,0т/га + Кристалон + Тенсо	752	745	758	740	735	696
	Розрахункова доза на врожайність 9,0 т/га	746	742	751	741	729	710
	Розрахункова доза на врожайність 9,0т/га + Кристалон+ Тенсо	744	748	760	744	729	740
Вологозарядковий + вегетаційні поливи	Без добрив	756	758	745	746	721	728
	Без добрив + Кристалон + Тенсо	756	755	752	749	721	728
	Розрахункова доза на врожайність 7,0 т/га	758	760	748	751	740	735
	Розрахункова доза на врожайність 7,0т/га + Кристалон + Тенсо	757	760	755	737	742	734
	Розрахункова доза на врожайність 9,0 т/га	753	751	750	739	710	721
	Розрахункова доза на врожайність 9,0т/га + Кристалон+ Тенсо	754	758	753	2,8	706	717
НІР ₀₅ , г/л		3,6	6,1	5,4	2,8	7,0	

Стосовно сортів, взятих на дослідження, то дещо більшою натурною масою вирізнявся сорт Херсонська безоста порівняно з Одеською 267.

Висновки. Зрошення пшениці озимої за посушливих умов зони південного Степу України забезпечує позитивний вплив на рівень урожайності, навіть у сприятливі за температурним режимом і кількістю опадів роки. Формування врожаю залежало від кількості продуктивних колосів на одиниці площі, маси зерна з одного колосу, маси 1000 зерен. Зазначені показники формувалися більшими під дією добрив і зрошення, а також істотно змінювалися залежно від погодних умов років досліджень.

Максимальних значень названі показники досягли за вирощування пшениці озимої по фоні проведення вологозарядкового і вегетаційних поливів, застосування розрахункової дози добрива на рівень урожайності 9,0 т/га, двох позакореневих підживлень кристаломом і тенсо. Найбільшими вони формувалися у 2008 році, а найменшими у сухому 2007 році. Аналогічно змінювалися і маса зерна одного колосу. Вихід зерна з 1 колосу у 2007 році був практично удвічі меншим порівняно з 2008 роком. На масу 1000 зерен та натурну масу зерна досліджувані фактори впливали неістотно й не чітко. Незначно цей показник залежав і від погодних умов року досліджень.

ПІДБІР СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ДЛЯ УМОВ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Бойчук Інна Володимирівна,

к.с.г. н, доцент,

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

м. Херсон, Україна

Вступ. Озима пшениця - основна продовольча культура в нашій державі. Саме її врожайність і рентабельність вирощування значною мірою визначають ступінь добробуту сільськогосподарських товаровиробників. На превеликий жаль, середня врожайність цієї культури в Україні в 2,5 раз нижча, ніж в країнах Західної Європи. Такий стан речей обумовлений багатьма чинниками, одним із яких є використання для посівів насіння невисоких репродукції та застарілих сортів, що не відповідають сучасним вимогам високо інтенсивного землеробства. Підвищення виробництва продовольчого зерна м'якої пшениці в значній мірі залежить від потенційних можливостей сорту і ступеню її реалізації за різних кліматичних умов та технологій вирощування. Тому ідентифікація сортового складу цієї культури з різними адаптивними властивостями і типом розвитку за параметрами екологічної пластичності і стабільності урожайності на теперішній час є надзвичайно актуальним і має важливе практичне значення.

Мета роботи. В Південному Степу України це біологічне явище сприяє активному весняному відростанню рослин при скороченому дні, що забезпечує добре використання вологи і інтенсивне формування біологічного урожаю. Використання позитивного ефекту цієї взаємодії у виробничих умовах, шляхом оптимізації сортового складу пшениці до конкретних агроекологічних умов і впровадження у виробництво сортів дворучок пшениці, як страхової культури, безумовно буде слугувати підвищенню конкурентної здатності сортів пшениці різного типу розвитку. На вирішення цих актуальних питань і були спрямовані наші дослідження.